

Олександр Бурчак,

бібліограф Республіканської бібліотеки для сліпих
ім. М.Островського

ПРОБЛЕМИ БІБЛІОТЕК УТОС

Наш сучасний світ насичений такою кількістю різноманітної інформації, що орієнтуватися в ній стає дедалі важче. А що вже говорити про інвалідів по зору. Фізичні вади для них становлять додаткові перешкоди у цьому процесі. Аби вони почувалися повноцінними громадянами, інформація для них має бути такою ж доступною, як і для інших людей.

В Україні нараховується близько 60 тис. інвалідів по зору, об'єднаних в Українське товариство сліпих (УТОС). Їх обслуговує мережа спеціальних бібліотек, що перебрали на себе функції інформаційного забезпечення інвалідів.

Республіканська бібліотека для сліпих ім. М.Островського є методичним центром 78 бібліотек, розташованих на підприємствах Товариства, а також 70 пунктів видачі книжок.

Вони обслуговують 35,5 тис. читачів. Загальний фонд становить 1,5 млн. од. Це: плоскодрукowana (звичайна), рельєфно-крапкова та озвучена (записана на магнітну плівку) література. Та це аж ніяк не може задовольнити потреб наших читачів. До того ж за останні роки нові надходження до Центральної бібліотеки значно скоротилися.

В Україні спеціальна поліграфічна база завжди була дуже слабкою. Скажімо, літературу, видруковану крапковим шрифтом Брайля, в основному одержували з Росії. У нас видавалися в невеликій кількості підручники для шкіл-інтернатів. Рідше - художні твори національною мовою.

Дещо кращий стан справ з озвучуванням. Окрім книжок, утосівська студія записує складені нашими працівниками різні літературні та тематичні збірники. В них подаються друковані матеріали з художніх, науково-популярних часописів, газетні публікації.

На замовлення окремих читачів - студентів, викладачів, науковців, інших працівників інтелектуальної сфери - бібліотека власними силами озвучує підручники, різні необхідні матеріали. На жаль, наші технічні можливості не дозволяють розширити такі послуги.

Зараз ми практично не комплектуємося з Росії ні крапковою, ні озвученою літературою. Тому доводиться шукати інші джерела. Тут є певні успіхи.

Сьогодні на порядку денному стоїть найголовніша проблема - комп'ютеризація бібліотечної системи товариства.

Перехід на електронні носії змінює функціональну організаційно-структурну базу бібліотеки, розширює її звичні функції, робить більш значущою для читачів.

Ми співпрацюємо з навчально-інформаційним комп'ютерним центром УТОС. Закінчуються роботи зі створення програм для рельєфно-крапкового друкування. За допомогою драйвера - синтезатора мови - комп'ютером можуть користуватись усі інваліди по зору - і бібліотекарі, і читачі.

Широке використання книг на електронних носіях дозволить з максимальною повнотою розв'язати проблему «сліпий та інформація». Бо, як відомо, сучасна електронна техніка значно розширює інформаційне поле людини. Йдеться не лише про книгу у звичному розумінні цього слова, а про будь-які носії інформації.

Нові умови життя вимагають і нових підходів до вирішення проблем соціально-трудої реабілітації інвалідів. Вони, як свідчить світова практика, можуть працювати нарівні зі зрячими, якщо матимуть хорошу освіту та високий професіоналізм.

І тут значну роль повинні відігравати спеціальні бібліотеки. На це, врешті, вони й орієнтовані. Користуватись такими установами незрячим набагато легше. А бібліотечні працівники накопичили великий досвід у обслуговуванні своїх читачів.

Сучасна ж електронна техніка дозволить значно ефективніше задовольняти потреби інвалідів.

На жаль, технічне обладнання в культурних закладах системи УТОС залишається на дуже низькому рівні. Підкреслимо, що Центральна бібліотека УТОС - єдина в Україні. Ми обслуговуємо не тільки киян, а й усіх інвалідів країни. Бібліотеки на підприємствах ледве животіють або ж зовсім не працюють, бо стоїть виробництво.

Ще один важливий момент. Для багатьох незря-

чих бібліотека - чи не єдине джерело інформації. Через відсутність роботи у них вивільнився час. А тому приходять до нас частіше і читають значно більше.

Ми любимо говорити про нашу духовність. Але чомусь не хочемо зрозуміти, що незрячі - теж громадяни України. І треба дбати і про їхню культуру, і про культуру тих дітей, яких вони виховують.

Сподіваємося, що той, хто має вуха, нас почує.

Коротко...

П'ять року тому в Україні було відкрито першу американську бібліотеку, яка займала частину приміщення видавництва «Веселка». Тисячі книжок зі США було передано багатьом бібліотекам нашої держави. Американська бібліотека змінила свою адресу.

Нині вона розміщується в одному з корпусів Національного університету «Києво-Могилянська Академія». Фонд бібліотеки становить п'ять тисяч од.зб. Оформлення читацької картки з фотографією коштує сім гривень. Видача літератури додому безплатна. Незалежно від прописки, будь-яка особа може користуватися читальним залом.

* * *

Найбільшому вітчизняному видавництву «Преса України» виповнилося 80 років.

Його продукція - це 172 газети, 115 журналів, мільйони підручників, посібників, словників, шкільних зошитів, щоденників, календарів та ін. Уперше в нашій державі тут стали випускати 64-шпальтну газету, повнофарбові газети й журнали в європейському стандарті. Найближча перспектива видавництва - випуск кольорової продукції. Загальний обсяг продукції порівняно з 1995 р. зріс у дев'ять разів.

* * *

42 тис. ключових слів, приблизно 200 тис. синонімів і значний та добре підібраний ілюстративний матеріал з класичних і сучасних творів вітчизняної літератури, тисячі українських слів та виразів містить «Новий тлумачний словник» у чотирьох томах, випущений видавництвом «Аконіт».